

DĀRZA VĒSTURE

Sākums > Dārza vēsture >

BOTĀNISKĀ DĀRZA VĒSTURE DĀRZA PERSONĪBAS

Latvijas Universitātes Botāniskā dārza vēsture

Pedējās izmaiņas veiktas:
01.10.2015

Drukāt
Sašaurināt tekstu
Sadalīt tekstu kolonnās



© Grafiskais dizains - Lauma Straziņa

1922 Latvijas Universitāte 1922. gada pavasarī nodibina pirmo botānisko dārzu Latvijā. Rīgas pilsētas valde šim mērķim ierāda nepilnu hektāru zemes pilsētas dārzniecībā Dreilīngmuižā. Pirmie dārza veidotāji ir profesors **N. Malta**, profesors **P. Galeniēks** un dārznieks **Mārtiņš Pālens**. Botāniskā dārza pirmais direktors ir profesors **Nikolajs Malta**

1923 Botāniskais dārzs tiek atvērts skolu ekskursijām, apskatāmas 1 500 augu sugas (Foto1; Foto2)

1924 Pavasarī ierīko morfoloģiskās, bioloģiskās un ģeogrāfiskās grupas. Sugu skaits sasniedz 2500. Iznāk pirmais sēkļu katalogs *Index Seminum* (Foto1; Foto2)

1926 Latvijas valdība pēc ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa priekšlikuma no Volfsmita mantiniekiem par Ls 181 000 nopērk 10 ha lielu zemes gabalu Kandavas ielā 2 botāniskā dārza ierīkošanai. Volfsmita muižas piederēja rūpniekam, Nīderlandes karalistes konsulam Albertam Volfsmitam (Wolfschmidt). 19. un 20. gadsimta mijā tajā darbojās E. fon Rotastes (Rothast) privātā nervu dziedniecība, bet 1920.-jos gados īsu brīdi - K. Erdmaņa dārzniecība. 1926. gadā teritorijā sāka iekārtot Botānisko dārzu, izmantojot arī agrāko muižas īpašnieku Volfsmita un Stricka (Stricky) celtas oranžērijas un veidoto parku un augļu dārzus. Volfsmita muiža ir izcilis klasicisma stila muižas paraugs, kas celta pirms 1824. gada, ar augstu autentiskuma pakāpi. Ēka celta kā vasaras mītne.

Pavasarī visa augu kolekcija no Dreilīņiem tiek pārvesta uz Kandavas ielu. Darbs dārzā līdz Otrajam pasaules karam ir ļoti ražīgs. Tiek pēfittas aļģes, sūnas, sēnes, ķērpji (Nikolajs Malta, Heinrihs Skuja), fosilā flora (Pauls Galeniēks), augstāko augu sistematika (**Aleksandrs Zāmelis**), ziedu morfoloģija (Elvīra Ozoliņa), atsevišķu augu atradnes (N. Malta, E. Ozoliņa), kā arī daži pētījumi augu ģenētikā (Eduards Jansons). Rezultātus publicē Latvijas Universitātes Botāniskā dārza Rakstu burtnīcās *Acta Horti Botanici Universitatis Latviensis* (Foto1)

1928 Tropu, subtropu un sukulentu augu kolekciju izvietošanai tiek uzsākta Augu māju būvniecība. Kompleksā ir Augu māja, atsevišķi nodaļējumi orhidejām, tropiskajiem ūdensaugiem, sukulentiem, kā arī pavairošanas un izmēģinājumu māja. Darbus veic firma Gustav Roeder GmbH (Foto1; Foto2)

1932 Dārza attīstības sekmēšanai 1. oktobrī **N. Malta** nodibina Latvijas Universitātes Botāniskā dārza draugu biedrību, kas pastāv līdz 1940. gadam (Foto1; Foto2)

1933 Dārza āra ekspozīcijā apskatāmas sistematiskās, bioloģiskās un kultūras augu grupas, kā arī arborētums (dendrārijs). Āra kolekcijās apskatāmi aptuveni 4400 dažādu nosaukumu augu, bet Augu māju kolekcijās ir vairāk nekā 3 100 sugu no 170 dzimtām (Foto1; Foto2)

1937 Botāniskā dārza kolekcijās ir ap 7 500 augu dažādību no 225 dzimtām. Tiešs citāts no 1937. gada dārza izdevuma *"Noteikumi apmeklētājiem: 1. L.Ū. Botāniskais dārzs apmeklētājiem atvērts svētdienās (izņemot svētku dienas) un trešdienās no plkst. 8-17 (augu mājas no plkst. 11-15; pie ieejas augu mājās jāierakstās apmeklētāju grāmatā), bet pieteiktām ekskursijām darbdiēnās no plkst. 8-15. 2. L.Ū. mācības spēkiem, studentiem un Botāniskā dārza draugu b-bas biedriem ieeja atļauta katru dienu no plkst. 8-17. 3. Liegts apmeklētājiem aizskārt augus, etiķetes un aizsargmaisiņus, fotografēt bez atļaujas un iet mēģinājumu laukos."* (Foto1; Foto2)

1941 – 1944 Otrā pasaules kara laikā zinātniskais darbs tiek pārtraukts. Dārza teritorijā tiek izvietotas armijas daļas, bet ēkas un siltumnīcas pielāgotas kazarmu vajadzībām. Strādāt atļauj tikai trim dārza darbiniekiem - Kārlim Mednītim, Almai Ligerei un Emilijai Bīriņai. Tikai ar viņu pašizliedzīgo darbu un lielām pūlēm daļēji tiek saglabātas augu mājās esošās kolekcijas - dendrārija koki tika sazāģēti un izlietoti Augu māju apkurei. Daļa kolekcijas iet bojā.

1949 Pēckara gados Botāniskā dārza darbs tiek atjaunots. Rīgas pilsētas izpildu komiteja dārza ierīkošanai papildus piešķir 6 ha zemes. Tiek sākota aprikožu un persiku introdukcija un aklimatizācijas iespēju pētījumi (Foto1; Foto2)

1950-ie Latvijai atrodies Padomju Savienības sastāvā, visu botānisko dārzu darbu koordinēja PSRS Botānisko dārzu padome, kas noteica kopēju zinātnisku tēmu „Augu introdukcija un aklimatizācija”. Latvijas Valsts Universitātes Botāniskajā dārzā nodarbojās ar saimnieciski vērtīgu augu, galvenokārt augļuaugu, krāšņumaugu, kā arī lauksaimniecības augu sugu un šķirņu introdukciju, selekciju bioloģisko izpēti, agrotehnisko un pavairošanas pasākumiem izstrādā. Tas radīja izmaiņas Botāniskā dārza ainavā. Pagājušā gadsimta 50. gadu pirmajā pusē dārza centrā atradās tā saucamais Mičurina dārzs (apmēram 0,5 ha), kurā auga krievu – padomju selekcionāra Ivana Mičurina izaudzētās auglīgu šķirnes. Magnolijām introdukciju un aklimatizāciju pētīja **Tekla Čaupale**, hortenzijām – **Guntars Vitoliņš**, zemajiem un klājeniskajiem krūmiem – **Maija Bice**, ziemeļtēm – **Andris Orehovs**, dekoratīvajām zālveida ziemeļtēm un paparēm – **Gunita Briede**. Paralēli notika selekcijas darbs. Izcilus sasniegumus Latvijas agroklimatiskajiem apstākļiem piemērotu persiku un aprikožu selekcijā guva **Viktors Vārna**. Flokšus un mārtingrozēs selekcionēja **Elvīra Zvaigzņe**, dālijas – **Kārlis Ruks**, liliņas – **Kārlis Ruks**, liliņas – **Ādolfs Zorgevics**.

1952 Botāniskajā dārzā izbūvē LU Zemes mākslīgo pavadoņu novērošanas staciju, kuras teritorijā tagad atrodas arī Latvijas trigonometriskā tīkla ģeodēziskais sākumpunkts ar koordinātām Z.p. 56°56', A.g. 24°03'

1953 Palmu mājas rekonstrukcija (Foto1; Foto2)

1957 Rihards Kondratovičs aizsāk rododendru ģints introdukciju, aklimatizāciju un selekciju. Līdztekus introdukcijai tiek izstrādāta rododendru audzēšanas un pavairošanas pasākumi, pēfitta fizioloģisko un bioķīmisko procesu norise un organoģenēze rododendru adaptācijas procesā

1962 Uzskāta dekoratīvi ekoloģisko ekspozīciju (DEE) veidošana, plānus projektē un darbus vada **Andris Orehovs** (Foto1; Foto2; Foto3)

1969 Uzskāta palmu mājas un administratīvā korpusa celtniecība (Foto1)

1972 Nodod ekspluatācijā 24 m augstu palmu māju ar kopējo platību 550 m² (Foto1; Foto2; Foto3)

1987 Tiek paplašinātas tropu, kaktusu un augu pavairošanas siltumnīcas

2004 Uzskāta Palmu mājas rekonstrukcija

2007 27. – 30. septembris. Latvijas Universitāte un LU Botāniskais dārzs, sadarbībā ar Latvijas Ainavu arhitektūras biedrību, LR Izglītības ministriju un Rīgas domi organizē starptautisku arhitektu un ainavas arhitektu plenēru Rīgā – LU Botāniskā dārza nākotnes attīstības vīzijās. Par plenēra uzvarētājiem profesionālā žūrijas komisija izvēlas Igaunijas arhitektu biroja "SALTO" (arhitekti Maarja Kask, Ralf Looke, Kari Luik) izstrādāto piedāvājumu

2008 Palmu mājai – 80

2012 Dārzā atklāta Baltijas valstīs vienīgā Tropicu Tauriņu māja

2013 Atklāta jaunā Acāliju māja

2013 Mecenāti Boriss un Ināra Teterēvi paraksta nodomu protokolu ar Latvijas Universitāti par trīs gadu sadarbību un atbalstu projektiem LU Botāniskā dārza attīstībai. Sākta žoga rekonstrukcija un vērienīgi atjaunošanas darbi

2014 Pabeigta LU Botāniskā dārza žoga rekonstrukcijas 1. kārtā. Atjaunots rododendru, ziemciešu un paparžu kolekcijas, izveidots jauns alpinārijs, labiekārtots dīķis dārza centrālajā daļā

Klikšķinī uz krāsainā laukuma, lai apskatītu pilnu attēlu!





© LU Botāniskā dārza materiāli